

Let's dance : dit is Belgisch

Bestaat er zo iets als de Belgische dans ? En binnen de Belgische dans een Nederlandstalige en een Franstalige afdeling ? Vragen die er uiteindelijk weinig toe doen, gezien de kwaliteit van hetgeen in dit land op de dansscène geproduceerd wordt.

Jan Fabre werkte in Frankfurt met de dansers van William Forsythe en combineerde zijn zoektocht naar Absolute Schoonheid met Forsythes fascinatie voor het grillige, de *désordre*, de verstoring : *The Sound of One Hand Clapping*. Marijn van der Jagt bericht. Na de directe vrouwelijke emotionaliteit van *Stella* confronteert Anne Teresa de Keersmaecker in haar jongste creatie *Achterland* mannen en vrouwen voorzichtiger, afwachtender, in meer formele danspatronen. Een verslag van An-Marie Lambrechts. Sigrid Bousset zag hoe Wim Vandekeybus zijn voorstellingen *What the body does not remember* en *Les Porteuses de Mauvaises Nouvelles* hermonteerde tot *The Weight of a Hand*. Claire Diez schetst een overzicht van het werk en de evolutie van José Besprosvany en Alexander Baervoets sprak met Michèle Anne De Mey over haar ontwikkeling.

Fabre goes Forsythe : The Sound of One Hand Clapping

Op het podium van de Städtische Bühne van Frankfurt staat een grote groep dansers in een formatie opgesteld. Het podium is verder leeg, er hangt alleen een groot blauwgebict achterdoek. *Fabre was here*, wil dat doek zeggen. Jan Fabre kwam naar Frankfurt en liet zijn handschrift achter op de ruimte en de dansers van William Forsythe. Stil staan ze, de dansers. Heel stil, met de rug naar het publiek. Die ruggen zijn bloot, ze dragen allemaal dezelfde blauwgebicte pakjes die van achteren diep zijn uitgesneden. Mooie ruggen, schouderlijnen, halzen. Dansers. Veel vrouwen, maar er zijn ook mannen bij. Kijk maar naar de heupen, de verschillen in de welvingen... hoewel, van achteren zijn mannelijke en vrouwelijke dansers niet eens zo makkelijk van elkaar te onderscheiden... Ik begin de dansers één voor één te bekijken, altijd even gelukkig met de ruimte die Fabre zijn toeschouwers geeft om zelf te gaan kijken in plaats van met open ogen af te wachten tot alles zich aan je vertoont. Om mij heen wordt het Duitse (abonnee-)publiek onrustig - nog altijd

staan de dansers stil. Niet 'dood'-stil, maar levend stil, bewegingloos. Maar naarmate het stilstaan langer duurt, zie je steeds meer beweging. Lichamen raken even uit het lood, spieren corrigeren het evenwicht, je ziet dat stilstaan niet passief is maar een actieve handeling is die spanning en controle vereist. En oefening. Want al snel haal ik de dansers er uit die Fabre zelf meebracht, vijf danseressen waarvan de meeste al vanaf de *Danssecties* (1988) met Fabre werken. Zij tonen veel minder ruis, zijn in een diepere rust verzonken dan de andere dansers. Bij de anderen zie je dat ze weg zouden willen, de ruimte in, springen, bewegen ! Bij hen is het stilstaan een beperking, bij de Fabre-danseressen heeft het de volheid van een beweging.

Als het om beweging gaat is Jan Fabre geïnteresseerd in zwaarte en in duur. Niet in het onmiddellijke visuele effect, niet in snelheid en dynamiek. Dat zag je al in zijn eerdere theatervoorstellingen. In *Het is theater...* (1983) en *De macht der theaterlijke dwaasheden* (1985) maakte iedere be-

weging onderdeel uit van een zichzelf herhalende scène. Fabre had de bewegingen zo uitgezocht dat ze ondanks die herhaling 'echt' konden blijven, zonder dat de acteurs zouden vervallen in 'doen alsof'. Hardlopen, het dragen van elkaars lichaam, het zich uitkleden, geblinddoekt over het toneel lopen, balanceren op de rand van het toneel... De eindeloze herhaling gaf de bewegingen en handelingen steeds meer gewicht. Lichamelijk gewicht, doordat je zag hoe de lichamen in de herhaling steeds verder werden aangetast : je zag zweetdruppels, trillende spieren, verlies aan precisie, en uiteindelijk de onmogelijkheid om een beweging nog uit te voeren. Maar de herhaling gaf de bewegingen ook een steeds groter gewicht aan betekenis. In *De macht...* voerde een meisje midden op het podium met haar rug naar het publiek een serie balletbewegingen uit. Heel rustig, bijna voor zichzelf, wikkelde ze telkens opnieuw de serie bewegingen af. Eerst waren die bewegingen niet meer dan een verwijzing van Fabre naar het academische ballet, een verwijzing naar een podiumkunst

*The Sound of One
Hand Clapping
(Jan Fabre)
Foto Dominik
Mentzos*